

- вибуття в результаті здійснення бартерної операції;
- вибуття у випадку розкрадання;
- ліквідація при стихійних лихах та інших причин.

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про необоротні активи, утримувані для продажу, та групи активів, що належить до вибуття в результаті операції продажу визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 “Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність” (надалі -П(С)БО 27).

При реалізації основних засобів їх необхідно перевести зі складу основних засобів до необоротних активів та групи вибуття, утримані для продажу. Синтетичний облік яких ведеться на субрахунку 286 “Необоротні активи та групи вибуття, утримані для продажу”.

Основні засоби та група вибуття визнаються утримуваними для продажу у разі, якщо:

- економічні вигоди очікується отримати від їх продажу, а не від їх використання за призначенням;
- вони готові до продажу у їх теперішньому стані;
- їх продаж, як очікується, буде завершено протягом року з дати визнання їх такими, що утримуються для продажу;
- умови їх продажу відповідають звичайним умовам продажу для подібних активів;
- здійснення їх продажу має високу ймовірність, зокрема якщо суб'єктом господарювання підготовлено відповідний план або укладено твердий контракт про продаж, здійснюється їх активна пропозиція на ринку за ціною, що відповідає справедливій вартості.

Період завершення продажу може бути продовжено на строк більше одного року в разі, якщо це обумовлено обставинами, які перебувають поза контролем суб'єкта господарювання, яке продовжує виконувати план продажу.

Основні засоби, група вибуття, які визнані утримуваними для продажу, припиняють визнаватися у складі необоротних активів.

На основні засоби, утримувані для продажу, у т. ч. необоротні активи, що входять до групи вибуття, амортизація не нараховується.

Основні засоби та група вибуття, утримувані для продажу, відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності на дату балансу за найменшою з двох величин - балансовою вартістю або чистою вартістю реалізації.

У бухгалтерському обліку реалізація основних засобів здійснюється в загальному порядку, передбаченому для реалізації активів, незалежно від групи, до якої належать основні засоби, що реалізуються.

Сума компенсації, отримана при продажу об'єкта основних засобів згідно з договором між контрагентами, відображається у складі доходу від звичайної

Масленніков Є.І., к.е.н., доцент

Одеський національний університет ім. ІІ Мечникова

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИБУТТЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Основні засоби (фонди) списуються з балансу суб'єкта господарювання від наступних господарських операцій:

- вибуття внаслідок продажу;
- вибуття внаслідок безоплатної передачі;
- невідповідність критеріям визнання активом;
- передачі до статутного капіталу інших суб'єктів господарювання;

діяльності. Собівартість реалізованих основних засобів визначається в сумі залишкової вартості об'єкта основних засобів, що продається, з подальшим списанням до складу витрат звичайної діяльності.

Фінансовий результат визначається як різниця між доходом від реалізації (без ПДВ) і залишковою вартістю проданого об'єкта, непрямих податків та витрат, пов'язаних з вибуттям основних засобів. Необхідно пам'ятати, що нарахування амортизації припиняється з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта основних засобів.

Відображення в обліку вибуття основних засобів (фондів) шляхом продажу їх на умовах передоплати розглянуте в таблиці 1.

Таблиця 1. Кореспонденція рахунків з обліку продажу основних засобів (фондів) на умовах передоплати

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Виведено з експлуатації об'єкт основних засобів для подальшого продажу, за балансовою вартістю	286 "Необоротні активи та групи вибуття, утримані для продажу"	10 "Основні засоби" 11 "Інші необоротні матеріальні активи"
2.	Списано знос виведених з експлуатації основних засобів	13 "Знос (амортизація) необоротних активів"	10 "Основні засоби" 11 "Інші необоротні матеріальні активи"
3.	Отримано передоплату за об'єкт від покупця	301 "Каса в національній валюті" 311 "Поточні рахунки в національній валюті"	680 "Розрахунки, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утриманими для продажу"
4.	Відображено суму податкових зобов'язань з податку на додану вартість	643 "Податкові зобов'язання"	641 "Розрахунки за податками й платежами"
5.	Передано об'єкт реалізації покупцю	36 "Розрахунки з покупцями та замовниками"	702 "Дохід від реалізації товарів"
6.	Списано суму раніше відображеного податкового зобов'язання з ПДВ	702 "Дохід від реалізації товарів"	643 "Податкові зобов'язання"
7.	Визначено собівартість реалізованого об'єкта	902 "Собівартість реалізованих товарів"	286 "Необоротні активи та групи вибуття, утримані для продажу"

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
8.	Списано на фінансовий результат собівартість реалізованого об'єкта	793 "Результати іншої звичайної діяльності"	902 "Собівартість реалізованих товарів"
9.	Списано на фінансовий результат дохід від реалізованого об'єкта	702 "Дохід від реалізації товарів"	793 "Результати іншої звичайної діяльності"
10.	Проведено залік заборгованостей	680 "Розрахунки, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утриманими для продажу"	36 "Розрахунки з покупцями та замовниками"

У податковому обліку отримання передоплати за основні фонди не змінює ні валових витрат, ні валового доходу та не зменшує балансову вартість групи основних фондів суб'єкта господарювання.

При реалізації основних фондів базою для нарахування ПДВ є договірна вартість, але не нижче звичайних цін.

При передачі об'єкта реалізації основних фондів групи 1 відображаємо валовий дохід або валові витрати в залежності від того, більше чи менше балансова вартість об'єкта виручка від його продажу, тобто різниця між ними. На суму балансової вартості такого об'єкта зменшуємо балансову вартість групи 1 основних фондів. Якщо реалізуємо об'єкт 2-4 груп, зменшуємо на суму продажу без ПДВ балансову вартість відповідної групи.

Відображення в обліку продажу основних засобів (фондів) на умовах подальшої оплати розглянуте в таблиці 2.

Таблиця 2. Кореспонденція рахунків з обліку продажу основних засобів (фондів) на умовах подальшої оплати

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Виведено з експлуатації об'єкт основних засобів для подальшого продажу, за балансовою вартістю	286 "Необоротні активи та групи вибуття, утримані для продажу"	10 "Основні засоби" 11 "Інші необоротні матеріальні активи"
2.	Списано знос виведених з експлуатації основних засобів	13 "Знос (амортизація) необоротних активів"	10 "Основні засоби" 11 "Інші необоротні матеріальні активи"

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
3.	Передано об'єкт реалізації покупцю	36 "Розрахунки з покупцями та замовниками"	702 "Дохід від реалізації товарів"
4.	Відображено суму податкових зобов'язань з податку на додану вартість	702 "Дохід від реалізації товарів"	641 "Розрахунки за податками й платежами"
5.	Визначено собівартість реалізованого об'єкта	902 "Собівартість реалізованих товарів"	286 "Необоротні активи та групи вибуття, утримані для продажу"
6.	Списано на фінансовий результат собівартість реалізованого об'єкта	793 "Результати іншої звичайної діяльності"	902 "Собівартість реалізованих товарів"
7.	Списано на фінансовий результат дохід від реалізованого об'єкта	702 "Дохід від реалізації товарів"	793 "Результати іншої звичайної діяльності"
8.	Отримано оплату за об'єкт від покупця	301 "Каса в національній валюті" 311 "Поточні рахунки в національній валюті"	36 "Розрахунки з покупцями та замовниками"

Відповідно до П(С)БО 7 однією з причин вилучення зі складу активів об'єкта основних засобів є його невідповідність критеріям визнання активу, що тягне за собою ліквідацію такого об'єкта. Різниця між первісною вартістю та сумою нарахованого зносу списується на витрати звітного періоду, в якому відбулася ліквідація.

Результат від ліквідації основних засобів відображають у звіті про фінансові результати у складі доходів та витрат від звичайної діяльності. Проте, якщо причиною списання основних засобів була надзвичайна ситуація (аварія, пожежа, землетрус та інше лихо), відповідну суму втрат відображають як надзвичайні витрати, відшкодування - як надзвичайні доходи.

Процес ліквідації основних засобів у суб'єкта господарювання починається з визначення причин непридатності того чи іншого об'єкта до подальшого використання, неможливості або неефективності відновлювального ремонту.

Постійно діюча інвентаризаційна комісія, на підставі наказу керівника суб'єкта господарювання, оглядає об'єкт, що підлягає списанню, використовуючи для цього необхідну документацію та дані бухгалтерського обліку, встановлює його непридатність до відновлення та подальшого використання, конкретні причини списання об'єкта основних засобів, визначає можливість використання окремих

матеріалів та деталей, отриманих від ліквідації об'єкта, а також проводить їх оцінювання.

Результати роботи комісії оформлюються актом списання основних засобів за типовою формою 03-3, 03- 4.

Список літератури

1. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 22 червня 2000 року N 1829-III.
2. Закон України "Про господарські товариства" від 03.03.2005р. №2459-TV.
3. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку від 5 червня 1995 р. за N 168/704.
4. П(С)БО № 1 "Загальні вимоги до фінансових звітів" від 31 березня 1999 р. N 87.
5. П(С)БО № 7 "Основні засоби" від 27 квітня 2000 р. N 92.